

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО
ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань:	<u>07 Управління та адміністрування</u> <u>12 Інформаційні технології</u> <u>08 Право</u> <u>23 Соціальна робота</u> <u>11 Математика та статистика</u>
спеціальності:	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u> <u>123 Комп'ютерна інженерія</u> <u>081 Право</u> <u>231 Соціальна робота</u> <u>113 Прикладна математика</u>

Програму розроблено та внесено: ВСП «Фаховий коледж Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського»

Розробник: Вдовиченко Раїса Петрівна, викладач, кандидат педагогічних наук, доцент.

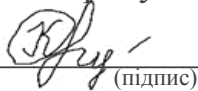

(підпис)

Вдовиченко Р.П.
(прізвище та ініціали)

Програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 8 від «30» серпня 2022 року

Голова циклової комісії

(підпис)

Мікрюкова К.О.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено навчально-методичною комісією коледжу

Протокол від «31» серпня 2022 року № 6

Голова навчально-методичної комісії

(підпис)

Сахарова О.М.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» складена Вдовиченко Р.П. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів галузі знань: 23 Соціальна робота, спеціальність: 231 Соціальна робота. Освітня програма Соціальна робота.

Дана програма може бути використана для підготовки фахових молодших бакалаврів наступних спеціальностей:

081 Право

072 Фінанси, банківська справа, страхування

123 Комп'ютерна інженерія

113 Прикладна математика

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: освоєння теоретичних засад проведення наукових досліджень та методології їх здійснення, а також набуття практичних навиків, які допоможуть здобувачам фахової передвищої освіти здійснювати наукові дослідження та практично оформляти результати різних видів досліджень.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є: відповідно до вимог Закону України «Про фахову передвищу освіту» надати студентам базову сукупність інформації та вмінь, що формує в них необхідні знання і навички у сфері наукової діяльності.

1.2. Завдання курсу:

- надати студентам знання з основних напрямів, закономірностей, змісту і форм наукової діяльності;
- забезпечити оволодіння методами планування та організації наукової творчості;
- ознайомити з методами роботи з фаховою літературою, засобами пошуку та обробки наукової інформації;
- сформувати у студентів уявлення щодо наукового етосу, прав і обов'язків учених як суб'єктів інтелектуальної творчості.

Передумови для вивчення дисципліни: Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Основи філософських знань», «Соціологія», «Психологія», «Економічна теорія», «Менеджмент», «Статистика», «Основи інформатики».

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Програмні результати навчання (РН):

РН1. Здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації для розв'язання професійних завдань.
РН4. Застосовувати інформаційні ресурси та методики оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп.
РН 14. Планувати, аналізувати, контролювати й оцінювати власну роботу і роботу інших осіб у спеціалізованому контексті.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Інтегральна	Здатність вирішувати типові спеціалізовані
-------------	--

компетентність	задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Спеціальні компетентності спеціальності (СК)	СК4. Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості. СК7. Здатність визначати шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення. СК11. Здатність аналізувати та оцінювати результати професійної діяльності.

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ

Програмні результати навчання (РН):

РН01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. РН07. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування. РН08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності. РН11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію. РН15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань.
--

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК8. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 081 ПРАВО

Програмні результати навчання (РН):

<p>РН2. Формування філософської культури мислення, пізнання навколишнього світу та самого себе, навичок застосування філософської методології.</p> <p>РН5. Формування у майбутніх фахівців необхідного рівня інформаційної та комп'ютерної культури.</p>
--

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у юридичній діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності.
-----------------------------------	--

Загальні компетентності	<p>ЗК3. Вміння працювати з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.</p> <p>ЗК6. Креативність, здатність до системного, логічного, абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК11. Уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність.</p> <p>ЗК8. Здатність до проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій дискусії.</p> <p>ЗК12. Здатність бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки.</p>
Спеціальні компетентності	<p>ФК4. Здатність орієнтуватися у системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності правоохоронних і судових органів та застосовувати їх на практиці.</p>

СПЕЦІАЛЬНІСЬ 123 КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

Програмні результати навчання (РН):

<p>РН1. Знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>РН10. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для розв'язання задач комп'ютерної інженерії.</p> <p>РН13. Обґрунтовувати прийняті рішення, оцінювати, оформляти та представляти результати професійної діяльності згідно з діючою нормативною документацією.</p>
--

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

Інтегральна компетентність	<p>Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в галузі інформаційних технологій в процесі професійної діяльності або навчання, що вимагає застосування методів і технологій комп'ютерної інженерії та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності, здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.</p>
Загальні компетентності	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних</p>

	ситуаціях. ЗК7. Здатність працювати в команді.
Спеціальні компетентності	СК3. Здатність вільно користуватись сучасними комп'ютерними та інформаційними технологіями, прикладними та спеціалізованими комп'ютерно-інтегрованими середовищами для розробки, впровадження та обслуговування апаратних та програмних засобів комп'ютерної інженерії. СК9. Здатність оформляти отримані робочі результати у вигляді презентацій, науково-технічних звітів.

СПЕЦІАЛЬНІСЬ 113 ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

Програмні результати навчання (РН):

РН10. Презентувати результати своєї роботи фахівцям і нефахівцям, аргументуючи власну позицію.
РН11. Здійснювати пошук та збір необхідної інформації у наукових, технічних, довідникових та інших ресурсах, оцінювати та аналізувати цю інформацію.
РН15. Реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства.
РН16. Комунікувати та взаємодіяти з колегами, партнерами та/або фахівцями з інших спеціальностей.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в галузі прикладної математики або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів математичних наук та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК3. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Спеціальні компетентності	СК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, пов'язаної із методами прикладної математики та їх застосуванням для дослідження різноманітних процесів та систем. СК11. Здатність висувати, доводити або спростовувати гіпотези щодо оптимальної математичної моделі,

	<p>емпірично перевіряти модель на коректність у ході чисельного експерименту та аналітичного, емпіричного дослідження.</p> <p>СК12. Здатність знаходити творчі рішення та відповіді на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми прикладної математики на основі ідентифікації та застосування даних.</p>
--	--

Мова навчання – українська.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Історія становлення і розвитку науки. Наука як сфера людської діяльності

Тема 1. Предмет та поняття про науку, її сутність, історичні аспекти розвитку. Академічна доброчесність. Академічна культура й етика у вищій освіті.

Кредит 2. Методологія та методи наукових досліджень

Тема 2. Основи методології науково-дослідної роботи.

Тема 3. Експеримент та його характерні особливості.

Кредит 3. Інформаційне забезпечення проведення наукового дослідження

Тема 4. Техніка роботи з джерельним матеріалом.

Кредит 4. Методика дослідницької роботи здобувача фахової передвищої освіти

Тема 5. Наукова та самостійна робота студента в системі навчального процесу.

Тема 6. Курсова, кваліфікаційна, дипломна, магістерська роботи.

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Предмет та поняття про науку, її сутність, історичні аспекти розвитку. Академічна доброчесність. Академічна культура й етика у вищій освіті

Предмет та поняття про науку, її сутність, історичні аспекти розвитку. Процес пізнання, його види та структура, понятійний апарат, зміст і функції науки. Наука як система знань, закономірності її розвитку. Гіпотеза, докази та формування теорій. Класифікація науки, взаємозв'язок між трьома розділами наукового знання: природничими, суспільними (соціальними) науками і філософією. Організація наукової діяльності в Україні. Наукові школи, їхні головні ознаки.

Академічна чесність як основа сталого розвитку закладу вищої освіти. Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності; прав і обов'язків усіх учасників навчального процесу. Інтелектуальна свобода. Доброчесність викладача та адміністрації як передумова доброчесності студента. Академічна порядність; академічна цілісність через поєднання фундаментальних цінностей: чесності, довіри, поваги, справедливості, відповідальності. Кодекси честі. Правові аспекти академічної чесності та боротьби із плагіатом. Системи перевірки текстів на плагіат Unicheck, Anti-Plagiarism, Advego 8 Plagiatius, StrikePlagiarism.com, Plagiarism.org тощо. Методи запобігання академічній нечесності.

ТЕМА 2. Основи методології науково-дослідної роботи

Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень. Два рівні пізнання в методології наукових досліджень: емпіричний та теоретичний. Загальна і часткова методологія науки. Методи та техніка наукових досліджень, їх класифікація. Методи емпіричного дослідження. Методи теоретичного дослідження. Експеримент та його характерні особливості. Аналіз і синтез, індукція і дедукція, історичний і логічний методи дослідження. Гіпотеза і докази у наукових дослідженнях. Способи встановлення істини: безпосередній і опосередкований. Стадії наукових досліджень: організаційна, дослідна, узагальнення, реалізація результатів.

ТЕМА 3. Експеримент та його характерні особливості

Експеримент науковий метод пізнання, джерело нових знань; критерій істинності будь-якої гіпотези і теорії. За особливостями об'єкта та метою дослідження експерименти можна розділити на: експерименти, в яких визначається склад об'єкта дослідження; експерименти, в яких фіксуються взаємодії між відомими і невідомими елементами об'єкта; експерименти, в яких виявляються структури, характерні для взаємодії елементів складу об'єкта. В залежності від умов проведення експерименти поділяють на: лабораторні; лабораторно-польові; заводські і т.д. Формою експерименту є моделювання.

В науковому експерименті виділяють три основні етапи: підготовчий; отримання експериментальних даних; обробка результатів і їх аналіз. Операції підготовчого етапу: постановка задачі експериментального дослідження, розробка програми експерименту. Обґрунтування вибору кількісних параметрів оцінки властивостей об'єкта. Визначення факторів, що впливають на вибрані параметри в умовах протікання явищ або процесів. Ранжування факторів в залежності від ступеня їх впливу на виділені параметри

ТЕМА 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Техніка роботи з джерельним матеріалом

Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. Техніка роботи з історичними джерелами та науковою літературою. Види та галузі інформації. Пошук вторинної документальної інформації з теми дослідження, бібліографічні видання. Отримання та аналіз первинної інформації. Інформація в інформаційно-пошукових системах бібліотек та установах науково-технічної інформації. Вторинна інформація. Процес збору та аналізу наукової інформації. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації. Каталоги, їх види та характеристика. Техніка роботи з джерельним матеріалом. Оформлення бібліографічного опису літератури та списку використаних джерел у процесі наукового дослідження.

ТЕМА 5. Наукова та самостійна робота студента в системі навчального процесу

Загальна схема наукового дослідження. Організація і планування наукового дослідження. Види науково-дослідницьких робіт. Сутність наукової публікації, її основні види, функції, кількість і обсяг. Наукова монографія, наукова стаття, тези наукової доповіді. Реферат. Методика написання тексту. Літературна обробка наукового тексту. Одиниці обчислення обсягу наукової роботи. Вимоги до тексту наукової статті. Характер викладу. Особливості цитування.

Редагування тексту і підготовка його до друку. Типова структура рецензії (відгуку). Внесення правок після рецензування.

Тема 6. Курсова, кваліфікаційна, дипломна, магістерська роботи

Курсова, кваліфікаційна, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист Загальні положення. Курсова робота. Загальна характеристика та її виконання на прикладі історичних спеціальностей. Етапи наукового дослідження та захисту кваліфікаційної та дипломної робіт. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Керівництво курсовою, кваліфікаційною, дипломною, магістерською роботами, її рецензування. Характерні недоліки при написанні курсової, кваліфікаційної, дипломної, магістерської робіт.

3. Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019. № 2745-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> 112
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11. 2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
6. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02. 1995 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр>
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
8. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту фахової перед вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота галузі знань 23 соціальна робота освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» від 21.09.2021 № 1004.
9. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту фахової перед вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» від 22.06.2021 № 700.
10. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту фахової перед вищої освіти зі спеціальності 113 Прикладна математика освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» від 30.05.2022 № 499.
11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту фахової перед вищої освіти зі спеціальності 123 Комп'ютерна інженерія галузі знань 12 Інформаційні технології освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» від 20.04.2022 № 366.

Допоміжна література:

1. ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 «Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання» [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.docme.ru/doc/85267/dstu-gost-7.80-2007-bibliografichnij-zapis>
2. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ftfsite.ru/wp-content/files/Library_Standart.pdf
3. ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.sumdu.edu.ua/images/stories/scientific_inf/research/dstu_3008-95.pdf
4. Антошкіна Л. І. Методологія економічних досліджень: підруч. К. : Знання, 2015. 311 с.
5. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень.: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с
6. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Суми: Сумський ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
7. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 245 с.
8. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
9. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2017. 272 с.
10. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: Право, 2017. 448 с.
11. Дегтярьов, А. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 78 с.
12. Добронравова І.С. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
13. Єрмаков, О. Ю. Основи наукових досліджень в економіці [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ. К. : Компринт, 2015. 177 с.
14. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
15. Каламбет С.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
16. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
17. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Аперта, 2019. 492 с.
18. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 136 с.
19. Тушева В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для використання в навч. закл. Харків : Федорко, 2014. 407 с.
20. Тушева В.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. УМО НАПН України. Харків: «Федорко», 2014. 408 с.
21. Цехмістрова Г. С. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. 2-е вид., доп. Рек. МОН. Київ : ВД «Слово», 2012. 352 с.

22. Шишкіна Є.К., Носирєв О.О. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. Х.: Вид-во «Діса плюс», 2014. 200 с.

Інформаційні ресурси

1. Антиплагіат: онлайн перевірка унікальності тексту [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.etxt.ru/antiplagiat/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua – Назва з екрана.
3. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]: [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. – Електронні дані (803 438 записів). – Київ: Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. – Режим доступу: catalogue.nplu.org . – Назва з екрана.
4. Класифікатори ББК та УДК [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://library.tneu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/pro-bbk-ta-udk>
5. Український інститут інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: УІВ, 2017. – Режим доступу: <http://www.uivr.org> – Назва з екрана
6. Українські реферати – Режим доступу: [http://www.refine.org.ua /pageid-4859-1.html](http://www.refine.org.ua/pageid-4859-1.html).
7. Філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Режим доступу: [http://www.philsci.univ.kiev.ua /UKR/courses/rob-pr/kostev-geol.htm](http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/courses/rob-pr/kostev-geol.htm)
8. <http://www.spss.com>
9. Сторінка Державного комітету статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. <http://www.library.ukma.kiev.ua> – Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»